REVIEW OF RESEARCH
IMPACT FACTOR : 5.7631(UIF) UGC APPROVED JOURNAL NO. 48514 ISSN: 2249-894X
VOLUME - 7 | ISSUE - 12 | SEPTEMBER - 2018

किमान कौशल्य व्यावसायिक अभ्यासक्रम : एक अभ्यास

प्रा .पेरला गणेश प्रभाकर
सहाय्यक प्राध्यापक ,
लक्ष्मीबाई म्हेत्रे कॉलेज ऑफ एज्युकेशन अक्कलकोट.

सारांश :

किमान कौ”ाल्य व्यावसायिक अभ्यासक्रमातील f”ाक्षकांच्या व विदयार्थ्याच्या समस्या जाणून घेण्यासाठी हा एक अभ्यास महत्वाचा आहे. यासाठी सं”ाोधकाने मूलाखतीद्वारे f”ाक्षकांचे समस्या तसेच प्र”नावली दवारे विदयार्थ्याचे अडचणी जाणून घेण्याचा प्रयत्न केले. माहिती वरून असे दिसून आले कि f”ाक्षकांना अध्यापन व प्रात्याक्षिक कार्य करून घेताना अडचणी दिसून आले तर विदयार्थ्यांना अध्ययन व प्रात्याक्षिक कार्य करताना अडचणी दिसून आले.

प्रात्याक्षिक कार्य करून घेताना भरपूर प्रमाणात शैक्षिणक साहित्याचा अभाव दिसून आला. तर विदयार्थ्यांना अध्ययन व प्रात्याक्षिक कार्यात सुध्दा अडचणी दिसून आले. म्हण्न किमान कौ”ाल्य व्यावसायिक अभ्यासक्रंमाचा एक अभ्यास हा महत्वाचा आहे.

1) प्रस्तावना : .

प्रत्येक व्यक्तीमध्ये काही – ना – काही सुप्त गुण असतो. या सुप्तगुणांची तरूणांना ओळख करून देण्यासाठी भारतामध्ये 1986 साली केंद्र”ाासन पुरस्कृत नवीन शैक्षिणक धोरण जाहिर झाले ते म्हणजे 'किमान कौ”ाल्यावर आधारित अभ्यासक्रम' [M.C.V.C] 1986 च्या शैक्षिणक धोरणानुसार डॉ. कोठारी आयोगाच्या f”ाफार”ाीनुसार +2 स्तरावर 11 वी व 12 वी केंद्र”ाासन पुरस्कृत 70 टक्के व्याप्ती किमान कौ”ाल्यावर आधारित व्यवसाय अभ्यासक्रम [M.C.V.C] 1988 – 1989 साली सरू झाला.

2) किमान कौशल्य व्यावसायिक अभ्यासक्रम अर्थ व स्वरूप –

भारत सरकारने 1986 साली बेरोजगार दूर करण्यासाठी आय. टी. आय च्या वरच्या खालच्या दर्जाच्या व डिप्लोमा पॉलिटेक्निकच्या खालच्या दर्जाच्या मध्यम पध्दतीच्या स्तरावर सुरू केलेला अभ्यासक्रम होय.

1986 च्या शैक्षिणक धोरणानुसार डॉ. कोठारी आयोगाच्या f”ाफार”ाीनुसार +2 स्तरावर 11 वी व 12 वी केंद्र”ाासन पुरस्कृत अभ्यासक्रम आहे.

3) शीर्षक :–

''किमान कौ”ाल्य व्यावसायिक अभ्यासक्रमाच्या अध्यनन – अध्यापनात येणाऱ्या समस्याचा अभ्यास''

4) उद्दिष्टे :–

1) f”ाक्षकांच्या शैक्षणिक व व्यावसायिक पात्रतेचा अभ्यास करणे.
2) किमान – कौ”ाल्य व्यावसायिक अभ्यासक्रमाच्या सद्यस्थितीचा अभ्यास करणे.
3) किमान कौ”ाल्य व्यावसायिक अभ्यासक्रमाचे अध्यापन करताना येणाऱ्या समस्यांचा अभ्यास करणे.
4) f”ाक्षक प्रात्याक्षिक कार्य करून घेताना येणाऱ्या समस्यांचा अभ्यास करणे.

5) विदयार्थी सैध्दांतिकतेचा अभ्यास करताना व प्रात्याक्षिक कार्य करताना येणाऱ्या समस्यांचा अभ्यास.

व्याख्या :

1) किमान कौशल्य व्यावसायिक अभ्यासक्रम –

भारत सरकारने 1986 साली बेरोजगारी दूर करण्यासाठी आय. टी. आय. च्या वरच्या दर्जाच्या व डिप्लोमा पॉलिटिक्निकच्या खलच्या दर्जाच्या मध्यम पध्दतीच्या स्तरावर सुरू केलेला अभ्यासक्रम .

2) अध्ययन –

वर्तनात अनुकूल परिवर्तन घडवून आणणे म्हणजेच अध्ययन होय.

3) अध्यापन –

अध्यापन म्हणजे ि"ाकवणे, एखादया पाठयां"ा ि"ाकविण्यासाठी केलेली विविध कृती होय.

4) समस्यांचा अभ्यास –

अध्ययन – अध्यापन व प्रात्याक्षिक कार्यात येणाऱ्या समस्यांचा अभ्यास करणे होय.

5) संशोधनाची गृहितके :–

1) विविध कनिष्ठ महाविदयालयात किमान – कौ"ाल्य व्यावसायिक अभ्यासक्रम राबविला जातो.
2) विदयार्थी प्रात्याक्षिक कार्य करतात.
3) कनिष्ठ महाविदयालयात प्रयोग"ाळा व संबंधित शैक्षणिक साहित्य आहे.

6) संशोधनाची कार्यपध्दती :–स"ाोधकाने निवडलेली स"ाोधन समस्या वर्तमानकाळा"ाी संबंधित आहे. तसेच व्यावसायिक कनिष्ठ महाविदयालया"ाी संबंधित आहे. त्यामुळे स"ाोधकाने वर्णनात्मक स"ाोधन पध्दतीची निवड केली आहे.

7) नमुना निवड –

1) प्रस्तुत स"ाोधनात स"ाोधकाने सोलापूर शहरातील 10 कनिष्ठ महाविदयालयापैकी 10 कनिष्ठ महाविदयालयाची निवड केली.

8) संशोधनाचे साधने व तंत्रे :–

अ. क्र.	साधन व तंत्रे	प्रतिसादक
1	मुलाखत	20 ि"ाक्षक
2	प्र"नावली	100 विदयार्थी
3	पडताळणी सूची	10 कनिष्ठ महाविदयालय

9) संशोधनाचे निष्कर्ष :–

1) सेवातंर्गत प्रि"ाक्षण घेतलेल्या ि"ाक्षकांचे प्रमाण 90 टक्के आहे.
2) नवीन अभ्यासक्रमाचे उद्दिष्ट विदयार्थी आत्मसात करावे व आत्मवि"वासाने उदरनिर्वाह करणे. असे 60 टक्के ि"ाक्षकांचे मत आहे.
3) अभ्यासक्रम विहित कालविचत पूर्ण होतो असे 100 टक्के ि"ाक्षकांचे मत आहे.
4) सैध्दांतिक अध्यापनानंतर लगेच प्रात्याक्षिक कार्य भरपूर प्रमाणात घेतला जातो असे 80 टक्के ि"ाक्षकाचे मत आहे.
5) प्रयोग"ाळेत शैक्षणिक साहित्यांची मांडणी शास्त्रीय पध्दतीने केलेली आहे. असे 100 टक्के ि"ाक्षकांचे मत आहे.
6) विदयार्थ्यांची प्रात्याक्षिक कार्यासाठी गटात विभागणी केली आहे असे 100 टक्के ि"ाक्षकांचे मत आहे.

7) प्रात्याक्षिक कार्यात विदयार्थ्यांच्या समस्येचे निराकरण वैयक्तिक पध्दतीने केला जातो असे 50 टक्के ि”ाक्षकांचे मत आहे.

8) व्यावसायिक अभ्यासक्रम पूर्ण झाल्यानंतर विदर्थ्यांना भरपूर प्रमाणात नोकरीची संधी मिळतो असे 10 टक्के ि”ाक्षकांचे मत आहे.

9) प्रात्याक्षिक कार्य विदयार्थ्यांना स्वतंत्रपणे भरपूर प्रमाणात दिला जातो असे 70 टक्के ि”ाक्षकांचे मत आहे.

10) प्रयोग”ाळेत प्रथमोपचाराची व्यवस्था आहे. असे 100 टक्के विदयार्थ्याचे मत आहे.

11) कनिष्ठ महाविदयालयातील शैक्षणिक साहित्याची पडताळणी केल्यानंतर असू दिसून आले की शैक्षणिक साहित्य कमी – अधिक प्रमाणात दिसून आले.

10) समारोप :–

वरील सर्व गोष्टीचा विचार करीत असताना सं”ोधन स्वतः किमान कौ”ाल्य व्यावसायिक अभ्यासक्रम पूर्ण केलेला असून विदर्थ्यांना व ि”ाक्षकांना अनेक समस्या निर्माण होतात हे जाणिव आहे. ते दूर करण्याच्या दृष्टीने हा सं”ोधन केले.

संदर्भ ग्रंथ –

1) बापट भा. गो. (1995), शैक्षणिक सं”ोधन, सुधारित आवृत्ती पुणे नूतन प्रका”ान.

2) भिंताडे वि. रा., (1989) शैक्षणिक सं”ोधन पध्दती, तृतीय आवृत्ती, नाि”ाक : नूतन प्रका”ान.

3) मुळे. श. शा, उमाठे वि. तु, (1988), शैक्षिणक सं”ोधनाची मूलतत्वे तृतीय आवृत्ती, नागपूर महाराष्ट्र विदयापीठ ग्रंथनिर्मिती मंडळ.

4) स्वंयरोजगार मासिक, (2007) चौथी आवृत्ती.

5) दैनिक संचार, वर्तमानपत्र (1जून 2007), सोलापूर.

6) WWW. M.C.V.C.Edu.Com